

УДК 378.1

Олена Літвінова, Дмитро Топорець

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», Україна

ЗАХОДИ З АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ АЕРОКОСМІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ М.Є. ЖУКОВСЬКОГО «ХАІ»

Olena Litvinova, Dmytro Toporets

ACTIONS FOR ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS AT NATIONAL AEROSPACE UNIVERSITY “KHARKIV AVIATION INSTITUTE”

Мобільність студентів та їх навчання в іноземних закладах не є новою світовою практикою, але досі східний регіон Європи, зокрема Україна, досить повільно брали участь в цьому академічному процесі. Однак двадцять перше сторіччя ознаменувалося значним зростанням кількості іноземних студентів, які зацікавлені навчатися в українських вишах. Це обумовлено, перш за все, широкою навчальною базою, відмінними академічними програмами, загальним устроєм українських університетів, які можуть конкурувати з навчальними закладами Європи та Америки завдяки складу досвідчених викладачів та порівняно невисоким цінам за навчання. Усі ці фактори сприяють щорічному збільшенню іноземних студентів. Але з таким активним зростанням іноземців, які навчаються в українських вишах, виникають різноманітні перешкоди та проблеми, які необхідно вирішувати. Не враховуючи досить складного процесу оформлення іноземців в Україні, одним із найактуальніших питань є їхня адаптація в лінгво-культурному просторі країни. Саме такі заходи з адаптації іноземних громадян описані нижче.

Першою перешкодою, з якою стикаються іноземці, приїхавши до України, звісно є мовний бар'єр. Студенти не з країн СНД неспроможні оформити документи, дізнатися розклад занять, зробити покупки, оскільки, на жаль, переважна більшість наших співвітчизників не володіє англійською мовою, яку можна вважати *лінгва франка* в даному контексті. Через це виникає багато проблем як навчального, так і соціального характеру. Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (ХАІ) усвідомлює ці проблеми, тому намагається вирішувати їх таким чином. Перш за все, деканат з підготовки іноземних студентів зацікавлений наймати молодих фахівців з обов'язковим знанням англійської мови з принаймні середнім рівнем знань. Це вирішує питання з оформлення документів, оскільки співробітники ХАІ спроможні пояснити усю процедуру оформлення та зарахування до університету. Однак це не виключає проблему з орієнтуванням студента у вільний від занять час. Для цього відділ міжнародних зв'язків ХАІ прийняв рішення залучити до роботи з іноземцями українських

студентів, а саме таких, що навчаються на кафедрі прикладної лінгвістики. Такий захід дозволяє прискорити процес звикання іноземним студентом до лінгво-культурних реалій та знизити стрес від перших тижнів перебування в іншій країні. Українські студенти допомагають іноземцям ознайомитися з загальними правилами та положеннями, проводять екскурсії містом, знайомлять з історією та культурою України. Такі заходи сприятимуть подальшому звиканню до життя в Україні та швидшій соціалізації. В майбутньому ХАІ сподівається створити базу українських студентів нашого університету, завдяки якій іноземні студенти можуть знайти собі «друга» через офіційну сторінку університету або соціальні мережі ще до приїзду до України.

Після перших місяців, коли іноземці вже звикли до перебування в Україні в культурологічному аспекті, виникає необхідність їхньої мовної адаптації. З перших днів навчання усі іноземці повинні відвідувати заняття з української або російської мов, але необхідно, щоб практика навичок спілкування відбувалася не тільки в аудиторії, а й поза нею. Тому деканат з підготовки іноземних громадян щорічно організує конференцію для іноземних студентів. Головною вимогою участі в конференції є виступ з доповіддю українською або російською мовами. Студенти готують доповіді під керівництвом досвідчених викладачів-філологів. Під час конференції студенти мають змогу практикувати набуті знання, доповідаючи, відповідаючи на питання та готуючи питання до доповідачів. Ще раз хочемо зауважити, що весь захід відбувається українською та російською мовами.

Ще одним важливим фактором адаптації іноземців в Україні є їхня соціалізація. Заходи, спрямовані на таку адаптацію, також існують в нашому університеті. ХАІ заохочує іноземних студентів брати участь в різноманітних культурних та спортивних заходах, таких як талант-шоу, конкурси краси, спортивні змагання з різних видів спорту. Іноземні студенти вже неодноразово ставали призерами цих різноманітних конкурсів та змагань. Це сприяє їхньому зближенню з українськими студентами, іноземці мають змогу брати активну участь в житті університету, тим самим відчувати свою важливість.

Однією з найбільш цікавих форм мовної та культурної адаптації іноземців до перебування в Україні є вивчення ними народних традицій. Цей курс можна додати до курсу мовної підготовки або включити до програми літніх або зимових шкіл та стажувань. Пропонується декілька варіантів формування курсу вивчення народних традицій України:

- 1) за календарем
- 2) за соціально-побутовими подіями
- 3) за прикметами, повір'ями та висловами
- 4) за фольклором
- 5) за побутовими умовами

Під вивченням традицій за календарем мається на увазі ознайомлення студентів зі святом, що припадає на цей день календаря, історією свята,

прикметами, традиційними символами свята, сучасним стилем святкування тощо.

При формуванні курсу культури за соціально-побутовими подіями пропонується якомога детальніше та яскравіше ознайомити студентів з обрядами та ритуалами, що супроводжують ці події в Україні: народження, відвідини новонародженого та породіллі, хрестини, перше причастя, святкування дня народження, заручини, весілля, поховання та інше. Треба донести до слухачів історію виникнення обряду, його зміст та символіку, а також еволюцію обряду з плином часу.

Прикмети, повір'я та вислови також є невід'ємною частиною українського фольклору. Їх дуже багато, тому рекомендується структурувати вивчення цього матеріалу відповідно до природних явищ, днів тижня, флори і фауни, їжі та побутових речей. Вивчення цього розділу культури допомагає іноземному студенту удосконалити мовні навички через багаторазове повторення окремих слів, що відносяться до погоди, назв рослин та тварин, одягу, взуття тощо. Це також дозволяє удосконалити знання відмінків мови через ретельний розбір речень, що описують прикмету чи повір'я.

Українській фольклор можна поділити на дві групи: поетичний та прозовий. Ці дві групи, у свою чергу, діляться на підгрупи для більш результативного засвоєння мовного матеріалу студентами:

- 1) поетичний фольклор:
 - народні пісні, що пов'язані з побутом, особистим та родинним життям людей, історією країни,
 - народні пісні, що пов'язані зі святами та обрядами;
- 2) прозовий фольклор:
 - казки: про тварин; чарівні; побутові,
 - легенди,
 - перекази.

І, нарешті, говорячи про вивчення студентами-іноземцями української культури за побутовими умовами, маємо на увазі, передусім, вивчення житлових традицій. Оскільки оселя є одним з найважливіших частин життя людини, цей розділ культури потребує докладного розгляду. Для полегшення сприйняття предмету, що викладається, виділяємо такі групи:

- 1) типи та підтипи житла за географічною ознакою
- 2) архітектура садиби та присадибної ділянки
- 3) інтер'єр житла
- 4) житлові обряди та ритуали
- 5) символіка житла

Наразі проблеми адаптації іноземних студентів до культурного та мовного середовища приймаючої країни є дуже актуальними, бо успішне навчання й інтелектуальний розвиток молоді людини залежить певною мірою від того, наскільки комфортно вона почувається у повсякденному оточенні. А для цього треба знати не тільки мову країни перебування, але й розуміти її народ, культурну спадщину та історію.